

ADRODDIAD I'R CYD-BWYLLGOR

22 Medi 2021

Adroddiad gan: Arwyn Thomas, Rheolwr Gyfarwyddwr GwE

Testun: Esblygu strwythurau a phrosesau rhanbarthol i gefnogi ysgolion sy'n destun pryder

1.0 Pwrpas yr Adroddiad

1.1 Rhannu gwybodaeth ag aelodau'r Cyd Bwyllgor am esblygu strwythurau a phrosesau rhanbarthol i gefnogi ysgolion sy'n destun pryder.

2.0 Cefndir

2.1 Yn ystod 2019/20, bu Llywodraeth Cymru ac Estyn yn cynnal peilot o ddull cefnogi amlasiantaethol gyda deg ysgol uwchradd ar draws Cymru. Roedd yr ysgolion yn gymysgedd o ysgolion mewn categori statudol Estyn (mesurau arbennig neu welliant sylweddol) a'r rheiny a nodwyd gan awdurdodau lleol a rhanbarthau oedd mewn perygl o achosi pryder. Gofynnwyd i ddwy ysgol ranbarthol gymryd rhan yn y peilot. Ar gyfer pob ysgol, ffurfiwyd panel amlasiantaethol i gydweithio i gefnogi'r ysgol, yn adnabod a chytuno ar y materion a'r anghenion yna llunio cynllun cymorth unigryw i'r ysgol, monitro effaith y cymorth hwnnw a phennu sut ddylai gwelliant edrych dros gyfnod penodol o amser. Oherwydd heriau pandemig Covid, rhoddwyd y gorau i'r peilot ganol tymor. Er hynny, roedd Llywodraeth Cymru ac Estyn yn ystyried bod digon o dystiolaeth i ddangos bod y dull gweithredu amlasiantaethol yn debygol o fod yn ffordd effeithiol i gefnogi cynnydd gwelliant ysgolion yn y tymor hwy. O ganlyniad, penderfynwyd y byddai'n fuddiol ymestyn y dull gweithredu

amlasiantaethol i'r ysgolion hynny sydd fwyaf angen cymorth arnynt - yn benodol, ysgolion uwchradd mewn mesurau arbennig. O ganlyniad, bydd pedair ysgol ranbarthol bellach yn cymryd rhan yn y dull gweithredu diwygiedig.

2.2 Wrth ymateb i'r dull gweithredu cenedlaethol a grybwyllir uchod, barnodd Fwrdd Rheoli GwE ei bod hi'n amserol adolygu prosesau ranbarthol ar gyfer cefnogi, monitro a herio pob ysgol sy'n achosi pryder neu sy'n dangos arwyddion cynnar o ddirywio.

2.3 Y nod yw sicrhau bod pob ysgol a adnabyddir yn symud ar hyd y trywydd 'dymunol' ar y cyflymdra gofynnol a bod dull cyson i herio a chefnogi yn cael ei weithredu ar draws y rhanbarth. Er hynny, cydnabyddir na fydd cynnydd, mewn rhai ysgolion, wastad yn cael ei weld ar ffurf cynnydd llinol syml.

3.0 Ystyriaethau

3.1 Mae'r adroddiad yn amlinellu y prif gamau gweithredu a'r datblygiadau gan y *Grŵp Gorchwyl a Gorffen rhanbarthol* a sefydlwyd gan Fwrdd Rheoli GwE i oruchwyllo'r gwaith.

3.2 Er mwyn sicrhau ein bod yn symud oddi wrth stigma a therminoleg y system gategoreiddio genedlaethol sydd bellach wedi'i diddymu, penderfynwyd diffinio bod pob sefydliad ar gontinwwm annibyniaeth tuag at ddod yn ysgolion sy'n hunan wella. Bydd y mwyafrif helaeth o'n hysgolion rhanbarthol yn ysgolion sydd naill ai'n gyson gryf efo mân agweddau sydd angen eu gwella, neu'n gyffredinol gryf efo rhai agweddau sydd angen eu gwella. Gwelir bod yr ysgolion hyn yn rhai sy'n perfformio gryfaf neu'n gwella'n raddol ar hyd y model trywydd [Atodiad 1 - Model Trywydd]. Nid oes angen targedu cynhaliaeth ddwys, arbenigol i'r ysgolion hyn - fel arfer, rhoddir sylw i welliannau drwy gydweithio â chymheiriaid, drwy Raglen Dysgu Proffesiynol gyffredinol GwE/ALI, camau gweithredu a rhaglenni dysgu proffesiynol a nodir yn y Cynllun Datblygu Ysgol a thrwy gyfrwng Cynlluniau Cefnogaeth unigryw GwE.

3.3 Ar gyfer canran lai o ysgolion, bydd angen targedu cynhaliaeth ar hyd eu taith hunan wella. Dyma'r ysgolion a fydd yn cael eu cefnogi gan y dull gweithredu amlasiantaethol wrth iddynt gychwyn a datblygu ar eu taith tuag at ddod yn sefydliadau sy'n hunan wella. Efallai bydd rhai o'r ysgolion hyn yn dangos rhai elfennau cryf ond bod agweddau sylweddol eraill angen

eu gwella. Mewn rhai ysgolion, bydd nifer o agweddau sydd angen eu gwella. Yn y model trywydd, gwelir bod yr ysgolion hyn fel arfer yn dirywio'n gyflym, yn dirywio'n araf neu'n ysgolion sy'n gwella o'r dirywiad. Adnabyddir lleiafrif fel rhai sy'n perfformio wannaf yn y system a bydd y rhan fwyaf mewn categori statudol Estyn.

- 3.4 O fewn y strwythur rhanbarthol diwygiedig [Atodiad 2], sefydlir grŵp amlasiantaethol ym mhob awdurdod lleol. Bydd yr aelodau yn cynnwys uwch swyddogion, swyddogion arweiniol o'r gwasanaethau perthnasol ac Arweinydd Craidd GwE.
- 3.5 Er mwyn sicrhau bod pob grŵp yn gweithredu'n gyson, trafodwyd a chytunwyd ar ymddygiad a gwerthoedd, yn ogystal â set ranbarthol o drothwyon a sbardunau a ddefnyddir wrth adnabod a chynllunio cymorth i'r ysgolion hynny sy'n achosi pryder [Atodiad 3 Gwerthoedd ac Ymddygiad]. Trefnir a darperir hyfforddiant i'r holl swyddogion ac ymgynghorwyr i sicrhau dealltwriaeth gytun o werthoedd, ymddygiad a sut i weithredu trothwyon yn gyson.
- 3.6 Ble gwelir bod ysgol yn 'achosi pryder', bydd y swyddog arweiniol a'r Arweinydd Craidd yn gweithio gyda'r tîm arweinyddiaeth i ddatblygu cynllun cefnogaeth holistaidd 360 i'r ysgol. Bydd y cynllun yn sicrhau bod yr ymdrech i yrru gwelliannau, ar y cyflymdra angenrheidiol, yn fwy cynhwysfawr.
- 3.7 Bydd y grŵp amlasiantaethol yn cymryd cyfrifoldeb am sicrhau bod y cynlluniau a'r broses fonitro yn cael eu gweithredu. Adolygir cynlluniau yn rheolaidd a'u haddasu i roi sylw i ofynion parhaus. Ble bydd pryderon yn codi am ddiffyg cynnydd neu gyflymdra cynnydd, gweithredir i uwch gyfeirio'r mater i'r Bwrdd Ansawdd Lleol dan gadeiryddiaeth y Cyfarwyddwr Addysg/Pennaeth Gwasanaeth [Atodiad 4 Uwch gyfeirio Pryderon]. Mater i'r Cyfarwyddwr Addysg/Pennaeth Gwasanaeth fydd penderfynu a fydd angen gweithredu pwerau statudol gweithredol pan fydd pryderon wedi'u huwch gyfeirio.
- 3.8 Gweithredir y strwythurau a'r prosesau a esblygwyd ar draws y rhanbarth o Dymor yr Hydref 2021 ymlaen i sicrhau bod dull mwy cynhwysfawr a holistaidd i gefnogi ysgolion sy'n achosi pryder. Bydd GwE a gwasanaethau'r ALI yn monitro a gwerthuso effeithiolrwydd y dull gweithredu diwygiedig ar y cyd.

4.0 Argymhellion

4.1 Gofynnir i'r Cyd-Bwyllgor nodi a derbyn cynnwys yr adroddiad.

5.0 Goblygiadau Ariannol

5.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn. Bydd GwE yn gweithredu oddi mewn i'r adnoddau ariannol presennol.

6.0 Effaith ar Gydraddoldeb

6.1 Nid oes unrhyw oblygiadau cydraddoldeb newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

7.0 Goblygiadau Personél

7.1 Nid oes unrhyw oblygiadau personél newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

8.0 Ymgynghori sydd wedi digwydd

8.1 Ymgynghorwyd â Bwrdd Rheoli GwE a bu uwch swyddogion o'r chwe awdurdod lleol wrthi'n cyfrannu at ddatblygu'r model. Ymgynghorir ymhellach â phenaethiaid ar lefel awdurdod lleol yn ystod hanner gyntaf Tymor yr Hydref.

9.0 Atodiadau

- Atodiad 1 - Model Trywydd
- Atodiad 2 - Strwythur Rhanbarthol Diwygiedig
- Atodiad 3 - Gwerthoedd ac ymddygiad
- Atodiad 4 - Uwch gyfeirio Pryderon

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Swyddog Monitro:

Dim i'w ychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Swyddog Cyllid Statudol:

Nodaf fod rhan 5.1 o'r adroddiad blaen yn cadarnhau nad oes unrhyw ymhllygiadau ariannol yn codi o'r penderfyniad a geisir yma, a bydd GwE yn gweithredu o fewn eu hadnoddau ariannol cyfredol.